

Bariery organizacyjne i prawne

Problemy i uwarunkowania organizacyjne oraz prawne spółdzielczości są między innymi następujące:

- * W zewnętrznych warunkach dzisiejszego kapitalizmu, własność spółdzielcza jako forma własności prywatnej jest ułomna, ze względu na brak dziedziczenia własności, co w obszarze zarządzania rzutuje też na jego jakość, zwłaszcza u schyłku życia zawodowego obecnych, zasiedziały od lat zarządów i rad nadzorczych.
- * **Wybitny polski teoretyk i praktyk profesor K. Boczar** na podstawie badań doświadczeń zachodnich, a także polskich uważa, że *"warunkiem utrzymywania tradycyjnego wieloosobowego zarządu na płatnych etatach jest pełna, profesjonalna, przydatność jego wszystkich członków. Jeśli warunek ten nie jest osiągalny, należy przejść do systemu zarządów społecznych, z jednoczesnym angażowaniem do kierowania spółdzielniami odpowiednio przygotowanych menedżerów, rozumiejących cechy specyficzne spółdzielczego samorządu. Zasadnicze kierunki działania spółdzielni powinny wówczas wyznaczane przez członków w uchwałach walnych zgromadzeń, zaś operatywna działalność powinna należeć do gestii menedżera. Musi ona jednak podlegać nadzorowi ze strony samorządu i być przedmiotem jego okresowej oceny."*[\[1\]](#)
- * Poważny problem działania na rynku tak dużego projektu w ramach spółdzielczości stanowi system spółdzielczy: że każdy członek ma jeden głos. Przy tym modelu wymóg tworzenia synergicznej, wspólnej organizacji wielu spółdzielni może przegrać przez mało rozumne „nie pozwalam” członków na przykład pracowników niektórych spółdzielni. Taki model jest do utrzymaniach w sprawach natury społecznej i konstytuujących spółdzielnię. Ale aby zagrać na rynku w większej skali w sprawach ekonomicznych powinno być głosowanie wielkością udziałów i wkładów. Sprzyjać to będzie konieczności podniesienia roli kapitału i wyniku finansowego, z uwagi na rynkowe otoczenie
- * Istotny problem stanowi poziom płac menadżerów spółdzielni. Filozofia z minionego okresu „oni” w zarządzie tylko siedzą – pracujemy tylko „my” powoduje z

jednej strony, że za płacone zarządom pieniądze można pozyskać często ludzi tylko do „siedzenia”, a z drugiej prowadzi do nadmiernego podnoszenia płac dla członków zarządów czy też kwartalnych premii, bo to „oni” rządzą naszą spółdzielnią, a co najważniejsze nadal ona istnieje.

- * Trzeba stworzyć możliwość bezkonfliktowego łączenia spółdzielni. Obecne możliwości tylko w modelu, że jedna spółdzielnia wchłania drugą, stanowi poważną barierę psychologiczną. W efekcie jest możliwość, ale z niej się jednak nie korzysta.
- * Istniejący system nadzoru, kontroli i lustracji działalności spółdzielni jest bardzo ułomny. Umożliwia on rozwój zjawisk patologicznych, włącznie z rozkradaniem majątku spółdzielni i jego wyprzedają za bezcen.

Proponowane rozwiązania mogą być następujące:

— prawne:

- * wprowadzenie dziedziczenia własności w spółdzielczości
- * treść statutów spółdzielni powinna podlegać weryfikacji przez Krajową Radę Spółdzielczą wzorem Nadzoru Bankowego i Finansowego, zamiast przez sądy rejestrowe
- * koncesjonowanie przez KRS Związków Rewizyjnych w zakresie spełnienia wymogów organizacyjnych, kadrowych i merytorycznych do pełnienia funkcji lustracyjnej
- * wprowadzenie obligatoryjności zrzeszania się spółdzielni w organizacje ponadpodstawowe przy swobodzie wyboru Związku w ramach reprezentowanej branży
- * umożliwienie łączenia spółdzielni na partnerskich równorzędnych zasadach
- * wprowadzenie statutowych zabezpieczeń decydujących o zmianach w składzie zarządu w przypadku określonej skali ubytku majątku spółdzielni
- * wprowadzenie obligatoryjności zarządu komisarycznego, przy określonej skali ubytku majątku spółdzielni

- * kompleksowego uregulowania wymaga sprawa nadzoru i lustracji spółdzielni, wraz z jego zakresem obejmującym sprawy fundamentalne: na przykład czy spółdzielnia ma szanse rozwoju, stagnacji, czy upadku i likwidacji
- * prawne dopuszczenie zakładania spółdzielczych związków gospodarczych
- * na wzór włoski, majątek likwidowanej spółdzielni, powinien być przejmowany przez inne spółdzielnie lub gospodarcze związki branżowe.

[1] Boczar K.: *Przedsiębiorczość i innowacyjność we współczesnej spółdzielczości wiejskiej - istota i podstawowe instrumenty*, w: *Spółdzielczość wiejska w perspektywie integracji z Unią Europejską*, materiały z Międzynarodowej Konferencji w Zakopanem, Wyd. Spółdzielczy Instytut Badawczy, Warszawa 1997